

Dudás Károly felszólalása

Engedjék meg, engedjétek meg, hogy azért kértem Hódi Sándor barátomtól elsőként szót, mert akkor, még úgy gondoltam, hogy eljutunk Horgosra, ahol nagy borászati és más ünnepség van, nyilván személyes érintettség okán is. Másrészt viszont egy szomorú kötelességemnek is eleget kellene tennem. Keszég Karcsi barátomra emlékeznek a barátok öt órákor Padén. Tehát annyi minden összejött, és ráadásul elnézést kérek elsősorban Hódi Sanyitól, hogy késve érkeztünk, mert akkor meg a lapszerkesztői feladatoknak tettünk eleget. Nem jelent volna meg a lap, ha nem maradok ott és nem fejezzük be a lapzártát.

Elöljáróban ennyit, és hadd mondjam azt, hogy nyilvánvaló, ezt többen is megtették, így én is megteszem, hogy úgy gondolom, hogy egy jó idő óta valóban fontos helyszínünk Tóthfalu. A Vajdasági Művelődési Szövetség, amelynek elnöke vagyok, azzal kezdte tevékenységét, hogy éppen itt, Tóthfaluban szerveztünk egy értelmiségi találkozót, amelynek lassan már tíz éve, s ennek a dokumentumai is megjelentek. Akkor elég kemény támadások érték azt a tanácskozást. Azt mondták, hogy kisszerű, hogy falusi, mármint tóthfalusi. Ennek ellenére én úgy gondolom, hogy nagyon fontos kezdete volt az együtt-gondolkodásunknak az a tóthfalusi értelmiségi találkozó, és úgy gondolom, hogy annak nagyon fontos folytatása volt a zentai is, és annak megint fontos folytatása ez a mostani.

Úgy hallottam, hogy nagyon fontos gondolatok hangzottak el itt az életünkről, jövőképünkről, stratégia-

ánkról s mindezzel kapcsolatban Gereben Ferenc előadása egy kicsit kiábrándított, elszomorított bennünket, ugyanakkor meg is vígasztalt, hiszen az szégyenletes, hogy a Kárpát-medencében pont a délvidéki magyarság teszi az első helyre történelmi nagyságai között Titót, s azt hiszem, hogy sem Erdélyben, sem Felvidéken, sem Kárpátalján nincs olyan, hogy kommunista vezér vagy az államalkotó nép vezetője lenne az első helyen.

Nyilvánvaló, hogy ennek mély gyökerei vannak. Erről nem az én tisztem most szólni, és nyilvánvaló, hogy amikor Egyed Albert arról beszélt, hogy a legfontosabb prioritásunk nyilván az oktatás, az oktatási rendszerünk gyökeres megváltoztatása, átszervezése, magyar szellemiségűvé tétele, akkor erről is beszélt, hiszen nyilvánvaló, hogy abban, hogy Tito került az első helyre, abban az oktatási rendszerünknek, egészen az óvodától az egyetemig kemény szerepe volt. Én azt hiszem, hogy ezek a beszélgetések, ezek a tanácskozások hozzájárulnak majd ahhoz, hogy ne így legyen.

Ami örömteljes volt viszont abban, hogy amit mi sejtettünk is, de félve sejtettünk, hogy azért amikor elkezdtük hosszú csend és letargia után az önszerveződést még 89-ben, aztán 90-ben, akkor abban is reménykedtünk, hogy ez a közösség magára talál, és abból a mély gödörből kezd kikapaszkodni. Én azt hiszem, hogy ezek a kutatások ezt is bizonyítják. Ennek viszont örülünk, és van mire építkeznünk.

A mi kultúránk, a mi oktatásügyünk azt hiszem, hogy még romosabb állapotban lenne, ha az elmúlt négy esztendőben az anyaország ilyen erőteljesen nem támogatja. Azt hiszem, amiről Albert beszélt, valóban meg

kell nézni, hogy a támogatás legalább ilyen erőteljes legyen a jövőben is, és hatékonyabb, még hatékonyabb az eddigieknél. Tehát nyilvánvaló, hogy ezek is nagyon fontos gondolatok voltak, és azt hiszem, hogy velünk együtt az anyaország azt a hatalmas erőfeszítést, amit eddig tett, az elkövetkezőkben is folytatja (s én bízom abban, hogy velünk együtt fogja kidolgozni), s az a támogatás valamiképpen beleépül a mi ittmaradási stratégiánkba, amiről itt most elsősorban beszélgetünk.

Gubás Jenő előadásával kapcsolatban, ő nyilvánvaló, most talán leszűkítette egy kicsit, ő általában a délvidéki magyarságról szokta megfogalmazni a gondolatait, most a szórvány, elsősorban a bánási magyarság kétségbeejtő helyzetéről szólt, és ezek a provokációk, amelyeket tett, jó értelemben vett provokációk. Kár, hogy elég sokfelé irányítottad a gondolataidat, a nyilaidat. Kár, hogy akik felé irányítottad, csak néhányan vagyunk itt. S azok a politikusok, akik elkötelezték magukat a közösség valamiféle szellemi-politikai vezetése mellett, kár, hogy nincsenek itt, és nem hallgatták ezeket, hiszen elsősorban nekik kellene válaszolni ezekre a provokációkra, ezekre a kihívásokra. Én nagyon sajnálom, valószínűleg pedig kaptak meghívót.

Hadd mondjam azt, hogy ami bennünket illet, a Vajdasági Magyar Művelődési Szövetség most ünnepelte a tíz éves évfordulóját, s a kulturális jövőképünkkel kapcsolatban, Jenő amit fölvetett, sok mindent megtettünk és sok mindent nem tettünk és nem tehetünk meg. Hadd mondjam el azt, hogy úgy érzem, hogy azért kezd kikapaszzkodni a délvidéki magyarság abból a mély gödörből, s ehhez hozzájárult a Művelődési Szö-

vetség is, amely 38 civil szervezettel, művelődési szervezettel indult, most pedig már közel százan vagyunk, és a Bánságban is alakultak, újjáalakultak olyan művelődési egyesületek a Szövetség ösztönzése, támogatása által, amelyek korábban teljesen megszűntek vagy egészen elszorvadtak.

A legnagyobb gond, hogy amikor mi a közös stratégiánkról beszélünk, és majd a támogatás, az új támogatási rendszer hatékonyabb (jellegéről), akkor arról kellene beszélni, hogy a vajdasági magyarság legnagyobb civil szervezete (és én azt hiszem, kulturális téren is legnagyobb szervezete, hiszen nemcsak, hogy közel száz tagszervezetünk van, hanem több tízezer tagunk is), ugyanolyan sorsközösséget vállalt a délvidéki magyarsággal, nagy-nagy szegénységben él, és ha kaptunk is nagy-nagy anyaországi támogatásokat, ezek nem a működésre mentek. A Művelődési Szövetség, amelynek valóban sokkal hatékonyabban kellett volna irányítania a szórvány kulturális fölemelkedését, újjáélesztését is, ott tart – hogy ne ismétljem, milyen potenciállal rendelkezünk –, hogy egyetlen fizetett alkalmazottja sincs, nincs gépjárműve, és nincs semmiféle pénz, hogy tegyen, annak ellenére, hogy mind az anyaországnak, mind pedig annak az országnak, amelyben élünk, számtalanszor jeleztük ezeket a gondokat. Tehát, nyilván az elkövetkezőkben nagyon fontos lenne a közös stratégiának kiépítésében ezt a Szövetséget – amely azt hiszem, hogy rendelkezik azzal a lehetőséggel, hogy megerősítse kultúránkat –, olyan támogatásban részesíteni, amely valóban méltó lenne ehhez a szervezethez.

Hadd mondjam el itt ezzel kapcsolatban, hogy számomra és számunkra is nagyon reménykeltő az, hogy Zentán leraktunk a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet alapkövét anyaországi támogatással. Több előadásban is szó volt arról, hogy kultúránk, oktatásügyünk intézményesítése, megújítása mennyire fontos. Azt hiszem, most jutottunk el odáig, ahova tíz évvel ezelőtt el kellett volna jutni. Nekünk volt Hungarológia Intézetünk, csak hát tudjuk, a Hungarológiai Intézet a délvideki magyarság megmaradási stratégiájával foglalkozott legkevésbé. Egészen mással foglalkozott.

Persze most érzékeny helyzetben vagyunk, hiszen kormányváltás történik, és Albert jelezte, hogy Erdélyben is, és másutt is elég nagy félelmek fogalmazódnak meg. Nálunk is, ha nem folytatódik ez a támogatás, amelyben eddig részünk volt, akkor nyilvánvaló, hogy minden a szép gondolat a Művelődési Intézettel kapcsolatban, amely valóban azokat a feladatokat végezné a kultúra területén, amelyeket eddig nem volt, aki végezzen, akkor kibicsaklik az egész.

Ez az egyik dolog, amiről szerettem volna beszélni. Tehát bízunk abban, hogy ez a támogatás folytatódik, és hatékonyabb lesz az ediginél.

Bízunk abban is, és ez nagyon fontos, hogy azért valamiképpen politikusaink ott vannak a döntéshozatal közelében, hogy végre az az ország, amelyben élünk, és amelynek alkotói, nagyon jó adófizető állampolgárai vagyunk, ez az ország felzárkózik az anyaország mellé, és ahogy európai környezetben divatos, például Szlovéniában, legalább annyit hozzátesz az anyaországi támogatás mellé, amennyire szükség van.

És a harmadik, ami talán a legfontosabb, én úgy érzem, hogy ebből a mély gödörből kikászálódva talán önszerveződésünk olyan fokra jut, amikor saját erőnkre is támaszkodhatunk immár, és létrehozzuk azokat az alapirányokat, amelyek nem könyöradományból tartják el magukat, hanem a saját erőnkől, hiszen vannak vállalkozóink.

Azt hiszem, hogy fölemelkedésünk egyik legfontosabb pillanata lesz, amikor a saját erőnkől valósítjuk meg (terveinket). Tóthfalu jó példa erre. Igaz, hogy anyaországi támogatással, de nemsokára, én úgy érzem, hogy eljut oda, hogy saját lábára állva most már teremteni is tud akár külső támogatás nélkül is.

Azzal kapcsolatban, amit Jenő mondott, hogy vajon mennyire figyel a tömb, s mennyire figyelt a Művelődési Szövetség a szórványra, hadd mondjam el azt, hogy én azt hiszem, hogy kellő módon. Az Illyés Közalapítvány a legnagyobb határon túli anyaországi támogatást nyújtotta számunkra. Kimutatásaink vannak nemcsak az Alkuratóriumban, hanem a szakági bizottságokban is, hogy az utóbbi években a támogatások jóval nagyobb része a szórvány igényeinek kielégítésére ment. Tehát én azt hiszem, hogy nyugodt lehet a lelkiismeretünk. Pontosan érezte azt az Alkuratórium, hogy hol kell igazán a segítség. Majd elemezni kell, ahogy Albert jelezte, nekünk is fel kell mérni, hogy jól használtuk-e azokat a támogatásokat.

Talán már át is billentünk egy kicsit az utóbbi időben, a tömb sokkal nagyobb teljesítő képessége és igénye szenvedett csorbát az utóbbi két-három esztendőben, és a szórványba ment (a támogatás), nevezetesen

elsősorban Dél-Bánátba és Bánátba, de Nyugat-Bácskába is, hiszen sajnos az is már szórvánnyá változott.

Tehát itt tiszta lehet a lelkiismeretünk. Hadd mondjam azt, hogy a Művelődési szövetség egy olyan pályázatot bonyolított le nemrégiben, amelyben tizenhat - óriási dolog -, tizenhat művelődési házunk, otthonunk újult meg magyarországi, a Határon Túli Magyarok Hivatalának támogatásával. Szintén 80 százalékban a bánsági szórvány kapta ezt a támogatást. Tehát nyilvánvaló, hogy elindultunk azon az úton, érvényesítve a szolidaritás elvét, és a megtartás szempontjából a legkritikusabb pontokra figyeltünk. Azt hiszem - és ezzel szeretném befejezni -, hogy elsősorban nem a politika tart meg egy nemzeti közösséget hosszú távon, hanem a kultúra, és azt hiszem, hogy talán ezen a területen többet tehetünk, mint amit tett a politika.

Úgy érzem, ha a politika fölzárkózik úgy teljesítményben, mint minőségben, mint az ilyen fontos tanácskozáson való jelenlétben a kultúra mellé, akkor azt hiszem, hogy derűsebb napok elé nézünk.

Köszönöm szépen!